

megint érvényt szerezzenek. Ezt a törekvést jelezzük röviden keresztény szociális akciónak, mások ezt az egész gazdasági és társadalmi rendszert keresztény szocializmusnak is szeretik nevezni, bár vannak megint, akik a szocializmus szót annyira kompromittáltnak tartják, hogy még a keresztény jelző sem tudja őket vele kibékiteni. Azonban kár a szavakon nyargalni. Keresztény szociális mozgalomról mindenütt beszélnek, ahol van keresztény és szociális gondolkodás. Sőt azt mondhatjuk, a kettő tulajdonképpen egy és ugyanaz. A világtörténelem nem ismer erkölcsi hatalmat, mely annyira küzdött volna a társadalmi igazságtalanságok ellen, amint azt Krisztus egyháza kezdettől fogva tette. S nagyon érdemes dolog lesz az egyház szociális működését a századokon keresztül tudományos apparátussal végigkísérni, miként ezt a munkát egy olasz tudós már megkezdte. Midőn tehát az újabb idők történelmi materializmusával és rendszeres materialisztikus világnézetével szemben a gazdasági és társadalmi élet gyakorlati alkalmazásaiban egyházi részről egy fokozottabb szociális akció vette kezdetét, ez csak az egyház régi működésének hagyományos továbbfejlesztése és a modern idők követelményeire való alkalmazása volt. Minden dolgot legjobban úgy értünk meg, ha azt a maga fejlődésében lépésről-lépésre kísérjük. Azért óhajtom a következő fejezetekben a keresztény szociális mozgalmat, vagy miként mások nevezik, a keresztényszocializmust történelmi evolúciójában fejtegetni és pedig nemcsak időszertinti, hanem egyszersmind országok szerint való kialakulásában.

1.1.3. Szociálpolitika

1891. évi XIV. törvénycikk az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről

<https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=89100014.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D33> (2018. 08. 31.)

Szentesítve: 1891. IV. 9. Kihirdetve: 1891. IV. 14.

I. FEJEZET

Általános határozatok

1. § A jelen törvényben megjelölt segélyezési célokra betegsegélyezési pénztárak szolgálnak.
2. § Betegsegélyző pénztárhoz kell tartozniok, nemre, korra és honpolgárságra való tekintet nélkül mindazoknak, a kik a magyar korona országai területén:
  - a) valamely az ipartörvény (1884:XVII. tc.) alá eső foglalkozásnál, ideértve még ugyanezen törvény 183. § d) és f) pontja alatt felsorolt vállalatokat is;

- b) bányákban és kohókban vagy a bányatermékeket feldolgozó egyéb művekben, ugyszintén kőfejtő-, homok-, kavics- és agyagtermelő telepeknél;
- c) nagyobb építkezéseknél (57. §.);
- d) a vasuti üzemeknél és ezek gyáraiban és műhelyeiben; a postánál, távirdánál, távbeszélőknél;
- e) hajózásnál és a hajóépítésnél, valamint
- f) a fuvarozásnál, szállítmányozásnál, raktáraknál és a kereskedelmi pinczészetnél oly fizetéssel vagy bérrel vannak alkalmazva, melynek egy munkanapra eső összege 4 frtnál nem magasabb és a kikkel szemben a munkaadó a munkába álláskor világosan ki nem kötötte, hogy az alkalmazás nyolcz napnál rövidebb időre terjed.

A tengeri hajózásnál és a tengeri halászatnál alkalmazottakra a jelen törvény nem terjed ki.

- 3. § Alkalmazottakul tekintetnek a tanoncok, gyakornokok és más olyan személyek is, kik be nem fejezett kiképzésük miatt bért vagy fizetést épen nem vagy a szokásosnál csekélyebbet huznak.
- 4. § Szabad elhatározásuk alapján beléphetnek a betegsegélyző pénztárba és az illető pénztár, a mennyiben alapszabályai mást nem rendelnek, felvenni köteles mindazokat, a kik
  - a) a 2. §. alatt említett vállalatokhoz nyolcz napnál rövidebb időre szerződtek;
  - b) a 2. §. alatt felsorolt üzemeknél 1.200 forintnál magasabb évi, vagy 4 forintnál magasabb napi fizetést vagy bért élveznek;
  - c) azon egyének, kik házi iparral foglalkoznak;
  - d) önálló iparosok;
  - e) oly mezőgazdasági vállalatok munkavezetői és munkásai, kik az ipartörvény határozmányai alá nem tartoznak ugyan, kiknek belépését azonban a vállalkozó az illetők beleegyezésével óhajtja;
  - f) a 2. §. szerint betegség esetére biztosításra kötelezettek, valamint a jelen §. szerint saját elhatározásuk alapján biztosítottak családtagjai;
  - g) mindazok, kiknek belépését az illető betegsegélyző pénztár alapszabályai megengedik.
- 5. § Az állami, törvényhatósági, községi és közalapítványi vállalatoknál, ideértve az állami vasutakat, postát, távirdát, távbeszélőt és a gyárakat is, végleges minőségben állandó fizetéssel alkalmazottak a jelen törvény értelmében szervezett betegsegélyző pénztárakba nem kötelesek belépni az esetben, ha az ezeknél érvényben álló szolgálati rendtartások szerint betegség esetében is illetményeik részükre a betegség kezdetétől számítva legalább husz héten át kijárnak.
- 6. § A 2. §-ban elősorolt egyéb vállalatok alkalmazottjai közül azokat, kik betegség esetében a munkaadótól teljes ellátást vagy fizetésüket szerződés szerint legalább husz hétre követelhetik; az iparhatóság, - a mennyiben ezen ellátást vagy fizetést kellőleg biztosítva találja, - a betegsegélyző pénztárba való köteles belépés alól felmenti.

II. FEJEZET

A betegsegélyző pénztár által nyújtandó segélyezésről

7. § Minden e törvény szerint fennálló betegsegélyző pénztár tagjainak legalább is a következő segélyezést köteles nyújtani:
- a) ingyen orvosi segélyt, valamely a pénztár igazgatósága által kijelölendő és orvosi gyakorlatra jogosult orvos által, mely azonban egyfolytában husz hetet meg nem haladhat; szülés esetében ugyancsak ingyen a szükséges szülészeti támogatást és gyógykezelést;
  - b) gyógyszereket és a szükséges gyógyászati segédeszközöket (szemüveg, mankó, sérvkötő stb.) husz héten át szintén ingyen;
  - c) táppénzt azon esetre, ha a betegség keresetképtelenséggel jár és három napnál tovább tart, a megbetegedés napjától számítva a keresetképtelenség tartamára, de ha a keresetképtelenség előbb véget nem érne, legalább husz héten át és pedig a járulék kiszámításának alapjául vett összeg (16. §.) felével;
  - d) gyermekágy esetében gyermekágy-segélyt, mely a táppénzzel egyenlő összegben jár, már a lebetegedés első napjától azonban legalább négy hétig;
  - e) halálozás esetében temetkezési segélyt és pedig a járulék kiszámításának alapjául vett összeg (16. §.) huszszoros értékéig
8. § A betegsegélyző pénztár a rendelkezésére álló források mérvéhez képest és a jelen törvény III. fejezetében foglalt határozmányok keretében a megelőző szakaszban megállapított segélyezésnél nagyobb segélyt is nyújthat tagjainak, mindazonáltal:
- a) a nyújtandó táppénz nem haladhatja meg a járulék alapjául vett összeg (16. §.) 75%-át;
  - b) a betegsegélyezés egy évi időtartamon túl nem haladhat;
  - c) a temetkezési segély a járulék kiszámításának alapjául vett összeg (16. §.) 40-szeresénél nagyobb nem lehet;
  - d) a biztosítottal egy háztartásban élő családtagokat ingyen orvosi segélyben és gyógyszereknek ingyen kiszolgáltatásában részesítheti;
  - e) a biztosított családjában történő halálozási esetekben temetkezési segély nyújtható, mely azonban a 7. §. e) pontjában megállapított összegnél nagyobb nem lehet.
- Ezekén túlmenő segélyezést a betegsegélyző pénztár nem nyújthat és nevezetesen nem vonhatja működési körébe a rokkant-, özvegyi és árvaellátást, illetve segélyezést.
9. § Az alapszabályokban kimondható, hogy táppénzre nem tarthat igényt az, a kinél a betegséget saját szándékos cselekménye vagy önhibájából előidézett verekedés vagy kicsapongó életmód vagy iszákosság okozta.
- A betegsegélyző pénztárnak azon joga, hogy ily esetekben a táppénzt elvonhatja, az alapszabályokban biztosítandó.

10. § Addig is, míg a munkásoknak balesetek esetére való biztosítása külön törvény által szabályozva lesz, a jelen törvény 7., illetve 8. §-ában megállapított segélyezés azon betegségi, illetve halálozási esetekre is kiterjed, melyek balesetek által okozottnak.

11. § A táppénz, illetve a gyermekágy-segély heti utólagos részletekben, a temetkezési segély pedig legkésőbb a halálozást követő napon fizetendő ki.

Ha a betegsegélyző pénztárak tagjaikat orvosi segélyben és gyógyszerekben nem részesítik (7. §. a) és b) pont), a pénztárak a táppénzeket ezeknek törvény szerinti legkisebb összegének felével felemelni tartoznak.

12. § A 7. §. a)-c) pontjaiban megállapított segélyezés helyett a segélypénztár által kórházi teljes ellátás nyújtható; azonban

- a) azon betegnek, ki házasságban vagy családjának valamely tagjával egy háztartásban él, vagy egyébként házi ápolásban részesül, csakis akkor, ha a megbetegedett a kórházi ápolásba beleegyezik, vagy ha a betegség ragadós vagy olyan, hogy, hogy az kórházban való ápolást tesz szükségessé;
- b) ellenben más betegeknek pénzben való segélyezés helyett feltétlenül kórházi ápolás nyújtható.

Ha azonban a betegnek hozzátartozói vannak, kiket addig keresetéből tartott fenn, ez esetben azon időre, a míg a kórházi ápolás tart, a kórházban való ingyen ellátáson felül még a 7. §. alatti táppénznek fele is kifizetendő hozzátartozói részére.

A kórházi ingyen-ápolás és ellátás alatt a betegnek a kórházba való ingyen beszállítása is értendő.

13. § A biztosítottnak ezen törvényen alapuló igényei át nem ruházhatók, el nem zálogosíthatók és le nem foglalhatók.

Minden oly intézkedés, illetve jogügylet, melylyel a biztosított a neki ezen törvény határozmányai, illetve az ezen törvény alapján megalakult pénztár alapszabályai értelmében járó segélyezésről mások javára egészben vagy részben lemond, érvénytelen.

14. § A segélypénztárak kötelesek tartalékalapról gondoskodni, mely legalább az évi kiadások utolsó öt évi átlagáig szaporítandó és erre addig, míg ezen összeget el nem éri, a jövedelemnek legalább egy tizedrésze fordítandó (36. §.). Az itt megállapított legcsekélyebb tartaléktőke-alap kétszeresen túl terjedő tartaléktőke csakis a kereskedelemügyi minister előzetes engedélye alapján gyűjthető.

15. § A tartalékalap elhelyezése és kezelése körül követendő eljárást a kereskedelemügyi minister a pénzügyministerrel egyetértőleg rendeleti úton szabályozza.